



T. C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü



Sayı : 10712557-136.99
Konu : Kuduzla Mücadele ve
Profilaksi Uygulamaları

GENELGE
2019/04

Kuduz, insan sağlığını tehdit eden ve klinik belirtiler geliştikten sonra geriye dönüşü mümkün olmayan ve dramatik bir şekilde ölümle sonuçlanan zoonotik hastalıktır. Bu sebeple, gerek kuduz riskli temas öncesi, gerekse kuduz riskli temas sonrası doğru profilaksi uygulamalarının gerçekleştirilmesi oldukça önemlidir. Kuduz hastalığı ölümcül bir hastalık olması nedeniyle, kuduz riskli temaslarda aşılamanın gerekliliği konusunda kişilerin detaylı bir şekilde bilgilendirilmesi elzemdir.

Ülkemizde kuduz ve kuduz riskli temas, bildirim zorunlu hastalıklar listesinde yer almaktadır. 30/05/2007 tarihli ve 26537 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Bulaşıcı Hastalıklar Sürveyans ve Kontrol Esasları Yönetmeliği” ile vaka tanımları ve bildirim düzenlenmiştir.

Bu kapsamda, kuduz vakaları ile kuduz riskli temaslara yaklaşım, profilaksi uygulamaları ve bildirimlere ilişkin usul ve esaslarda aşağıdaki hususlara göre işlem tesis edilmelidir.

1) Kuduz vakaları ile Kuduz riskli temaslara yaklaşım ve kuduz profilaksi uygulamaları Ek 1’deki Kuduz Profilaksi Rehberi’nde belirtilen usul ve esaslara göre yapılacaktır.

2) Kuduz Profilaksi Rehberi konusunda ilgili personele eğitimler verilecek ve bu eğitimlerin hızlı bir şekilde tamamlanması sağlanacaktır. Kuduz riskli temas değerlendirmesi yapan sağlık personeline her yıl düzenli olarak ayrıca yenileme eğitimleri yapılacak, yıl sonunda düzenlenen eğitimler ve eğitim alan kişiler ile ilgili bilgiler Bakanlığımıza gönderilecektir.

3) Halkın hastalık ile ilgili bilgilerini arttırmaya yönelik Bakanlığımızca hazırlanan materyaller kullanılarak farkındalık çalışmaları yürütülecektir.

4) İl sağlık müdürlüklerince kuduz riskli teması olan kişilerin değerlendirileceği ve gerekli profilaksi uygulamalarının yapılacağı “Kuduz Aşı Uygulama Merkezleri” oluşturulacaktır. Kuduz Aşı Uygulama Merkezlerinin öncelikle ikinci veya üçüncü basamak sağlık kuruluşlarında oluşturulması esastır. Kuduz Aşı Uygulama Merkezlerinin sayısı ve lokalizasyonu ilin büyüklüğü, coğrafik durumu, nüfus yoğunluğu gibi durumlar dikkate alınarak belirlenecektir. Bu merkezlere ilişkin güncel bilgilere il sağlık müdürlüklerinin internet sayfalarında yer verilecektir. Kuduz Aşı Uygulama Merkezleri konusunda halk bilgilendirmesi yapılacaktır.

5) Mesleki veya diğer nedenlerle kuduz ile karşılaşma riski artmış olan kişilere temas öncesi profilaksi uygulamasının önemi hakkında bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

6) Kuduz riskli temas nedeniyle profilaksiye alınan kişiler, hastalığın ciddiyeti ve aşı gerekliliği konusunda bilgilendirilecek ve Ek 2’de yer alan Kuduz Bilgilendirme Formu iki nüsha halinde düzenlenerek imza altına alınacaktır. Bu formun bir nüshası kişiye ya da yasal temsilcisine aşı kartı ile birlikte verilecek diğer nüshası aşı uygulanan sağlık kuruluşunda muhafaza edilecektir.

7) Kuduz aşısı takvimine uyum göstermeyenlere ulaşılarak aşılarını yaptırmaları için merkezlere davet edilecektir. Kişilerin aşılarını başka bir ilde yaptırdıklarını beyan etmeleri durumunda ilgili il sağlık müdürlüğüne bilgi verilecektir.

8) Kuduz riskli temasa maruz kalarak ülkemizde kuduz profilaksisine alınan, ancak aşıları tamamlanmadan yurt dışına çıkacağını beyan eden kişilerle ilgili olarak ekte yer alan yabancı



T. C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

uyruklular için Kuduz Bilgilendirme Formu (Almanca, Fransızca, İngilizce, Rusça, Arapça şeklinde oluşturulan Formlar) iki nüsha halinde düzenlenip imza altına alınarak formun bir nüshası kişiye ya da yasal temsilcisine Kuduz Aşı Takip Kartı (Ek 3) ile birlikte verilecektir. Kuduz riskli temaslı kişilerle ilgili yurtdışı bildirimine yönelik herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

9) Kuduz riskli temas bildirimlerindeki mevcut uygulamalara yeni elektronik sisteme geçiş sağlanana kadar devam edilecek olup bu kapsamda kuduz riskli temas bildirim ve takibini ilk profilaksi uygulamasının yapıldığı sağlık kuruluşu yapacaktır. Bu kapsamda, kuduz riskli temasa maruz kalan her kişi için Ek 4'te yer alan "Kuduz Riskli Temas Vaka İnceleme Formu" doldurulacaktır.

10) Her ayın sonunda tedavisi tamamlanmış olanlar Ek 5'teki Kuduz Riskli Temas Aylık İzlem Formu ile Temel Sağlık İstatistik Modülü (TSİM) üzerinden Bakanlığımıza bildirilecektir.

11) Kuduz aşısı ve immünglobulin uygulamasına bağlı olarak gelişen istenmeyen etkilerde 2009/18 sayılı Aşı Sonrası İstenmeyen Etkiler (ASİE) Genelgesi doğrultusunda hareket edilecektir.

12) Olası kuduz vakaları en geç 24 saat içinde il sağlık müdürlüğüne telefon, faks gibi araçlarla ihbar edilecek, il sağlık müdürlüğü tarafından da en kısa sürede Bakanlığımız Zoonotik ve Vektörel Hastalıklar Dairesi Başkanlığına bildirim yapılacaktır. Olası kuduz vakaları ile ilgili derhal sürveyans çalışmalarına başlanacaktır.

13) Kuduz hastalığından şüphelenilmesi durumunda kesin tanının konulabilmesi için laboratuvar doğrulamasının yapılması gerekmektedir. Bu sebeple, kuduz şüphesi ile takip edilen ve/veya ölen insanlardan "Kuduz Profilaksi Rehberi"nde belirtilen şekilde numuneler alınacak ve laboratuvar tanısı için belirlenmiş referans laboratuvara ulaştırılacaktır. Numuneler biyogüvenlik önlemleri altında ve soğuk zincir şartlarında en seri şekilde nakledilecektir.

14) Kesin kuduz vakalarına dair hasta dosyası, laboratuvar sonuçları, profilaksi uygulanmışsa uygulamalara dair bilgileri içeren inceleme raporu Bakanlığımıza gönderilecektir.

15) İnsan ve hayvan kuduz vakasının tespit edilmesi durumunda fiyasyon çalışmalarının ivedilikle gerçekleştirilmesi ve raporlanması, bunun dışındaki kuduz riskli temaslarda;

- Bölgenin coğrafik konumu ve ulaşım durumu,
- Bölgede kuduz mihrakı bulunma durumu,
- Birden fazla kuduz riskli temasının bulunması,
- Yaban hayvan kaynaklı kuduz riskli temasın olması vb.

durumlar göz önüne alınarak vaka bazında değerlendirme yapıp fiyasyon çalışmalarının başlatılması sağlanacaktır. Bu çalışmalarda enfeksiyon hastalıkları uzmanından da destek alınacaktır.

16) Çocuklarda görülen kuduz riskli temasların tercihan Çocuk Enfeksiyon Hastalıkları kliniklerinde veya Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları kliniklerinde değerlendirilmesi, başta acil haller olmak üzere ihtiyaç duyulan hallerde hastaların yaş kısıtlaması olmaksızın çocuk veya erişkin branş hekimi tarafından değerlendirilmesi sağlanacaktır.

17) Kuduz riskli temasa sebep olan hayvanların müşahede altına alınarak müşahede sonundaki sağlık durumlarının bildirilmesi amacıyla İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerine durum yeni elektronik bildirim sistemi kurulana kadar yazılı olarak bildirilmeye devam edilecektir. Bu konudaki yazışmalar kuduz riskli temas sonrası başvurunun yapıldığı ve profilaksi şemasının planlandığı sağlık kuruluşu tarafından yapılacaktır.

18) Riskli temas bildirilirken İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüklerinden profilaksi yaklaşımına yön vermesi bakımından müşahede sonucunun bildirilmesi özellikle talep edilecektir.



T. C.
SAĞLIK BAKANLIĞI
Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü

19) Evcil, sahihsiz ve yabani hayvanlarda; kuduzdan korunma amaçlı önlemler, koruyucu uygulamalar, hastalık bildirim ve takibi, alınacak önlemler, aşılama, aşıli hayvanların tanımlanması, hastalıktan korunma ve hastalık ile mücadele çalışmalarında görev ve sorumluluklar Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından 18/01/2012 tarihli ve 28177 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Kuduz Hastalığından Korunma ve Kuduz Hastalığı İle Mücadele Yönetmeliği” ile belirlenmiştir. Bu konuda Tarım ve Orman Bakanlığı’nın İl ve İlçe teşkilatlarıyla sürekli koordinasyon içerisinde çalışılacaktır.

20) Sahipsiz hayvanların aşılama, işaretlenmesi ve rehabilitasyonu ile ilgili düzenlemeler ise 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu ile 12/05/2006 tarihli ve 26166 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Hayvanların Korunmasına Dair Uygulama Yönetmeliği ile yapılmıştır. Bu kapsamda kuduz hastalığı başta olmak üzere bütün zoonotik hastalıkların kontrolü amacıyla yasal düzenlemelerle verilen sorumluluklar kapsamında ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde hastalıkla mücadele çalışmaları sürdürülecektir.

Kuduzla Mücadele ve Profilaksi Uygulamaları ile ilgili 12/11/2014 tarihli ve 2014/30 sayılı Genelge ve ekleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Bilgilerinizi ve bu Genelge’nin ekleri ile birlikte tüm sağlık kurum ve kuruluşlarına tebliği ile il düzeyinde uygulamaların Genelgeye uygun olarak yürütülmesi hususunda;

Gereğini önemle rica ederim.

Prof. Dr. Emine ALP MEŞE
Bakan a.
Bakan Yardımcısı

Ekler:

- 1- Kuduz Profilaksi Rehberi (43 sayfa)
- 2- Kuduz Bilgilendirme Formu
- 3- Kuduz Aşı Takip Kartı
- 4- Kuduz Riskli Temas Vaka İnceleme Formu
- 5- Kuduz Riskli Temas Aylık İzlem Formu

Dağıtım:
Gereği:
A Planı